

Сумський державний університет
Навчально-науковий інститут бізнес-технологій «УАБС»

**ПРОБЛЕМИ ТА ПЕРСПЕКТИВИ РОЗВИТКУ
ФІНАНСОВО-КРЕДИТНОЇ СИСТЕМИ УКРАЇНИ**

МАТЕРІАЛИ

IV Всеукраїнської науково-практичної on-line-конференції
(Суми, 21–22 листопада 2019 року)

У двох частинах

Частина 2

Суми
Сумський державний університет
2019

Гайдай К. М.

студентка групи БС.м-81а

Люта О. В.

к.е.н., доцент

Сумський державний університет, м. Суми

ЛІКВІДНІСТЬ БАНКІВСЬКОЇ УСТАНОВИ: ЇЇ СУТНІСТЬ ТА ВИДИ

Основним механізмом функціонування фінансових ринків є комерційні банки. Головною метою їх діяльності є нарощення прибутковості. Для досягнення цієї цілі потрібно ефективно формувати капітал, тобто залучати вільні грошові кошти при цьому розподіляючи їх між тими суб'єктами, які мають в них потребу. Проте в процесі своєї діяльності банківська установа стикається з проблемою фінансових втрат, які обумовлені низьким рівнем ліквідності активів.

Ліквідність в перекладі з латинської мови означає легкість продажу, швидку трансформацію матеріальних благ в грошові ресурси. Дослідженням цієї категорії займалися багато видатних економістів, серед яких Дж. Сінкі, Р. Дутвейлер, Т. Е. Крішталь, О. І. Лаврушин, О. В. Молчанов, О. Іващук, І. В. Сало, О. А. Криклій, А. О. Єпіфанов, М. І. Савлук та інші.

Єдиної думки серед вітчизняних та зарубіжних науковців щодо визначення сутності поняття ліквідності банку не існує. Розглянувши та проаналізувавши підходи вчених-економістів та трактування поняття «ліквідність банку» в нормативних документах, ми сформували власне визначення даного терміну. Отже, на нашу думку, ліквідність банківської установи – це безперечна спроможність банківської установи забезпечувати вчасне, повне та безперервне виконання власних грошових зобов'язань перед кредиторами та вкладниками, маючи для цього достатньо готівкових та безготівкових коштів.

Для детальнішого розкриття сутності поняття «ліквідність банківської установи» і обрання правильного інструментарію впливу на неї для подальшого використання в практичній діяльності прийнято розрізняти різні види ліквідності. На основі існуючих підходів різних авторів щодо класифікації ліквідності банківської установи пропонується виділяти її за наступними видами, які показано на рисунку 1.

Ліквідність банківської установи характеризується ліквідністю активних і пасивних операцій (ліквідністю балансу). Ліквідність балансу визначається запасом активів та власних коштів, певною структурою зобов'язань та відповідністю строків запитання пасивів термінам погашення активів [1].

За джерелами надходження розрізняють накопичену та покупну ліквідність. Накопичена полягає в нагромадженні високоліквідних активів банком за рахунок залишків по касі і кореспондентського рахунку в НБУ; депозитів в Нацбанку, коррахунків в інших банках, векселів, які вільно обертаються на ринку. А покупна ліквідність оцінюється як сукупний обсяг кредитних лімітів, які відкриті в банку.

Ламінарний режим ліквідності за допомогою початкового платіжного календаря дозволяє з'ясувати обсяг погашення зобов'язань на певну дату, перехідна ліквідність характеризується періодичним виникненням нових вимог та зобов'язань і турбулентна ліквідність окреслює щоденне виникнення нових зобов'язань та вимог і здійсненням великої кількості операцій (є характерною для великих банків) [3].

За рівнем достатності виокремлюють надлишкову (додатну), недостатню (від'ємну), надмірну та повну ліквідність. Під надлишковою розуміється сукупність грошових ресурсів, які є в банку, проте не плануються бути розміщені на ринку у зв'язку з значними ризиками неповернення. Недостатньою ліквідністю є дефіцит платіжних засобів, які провокують неплатоспроможність банку і він може бути покритий лише підвищенням витрат, що в свою чергу, призводить до зниження рівня прибутку та рентабельності діяльності [4].

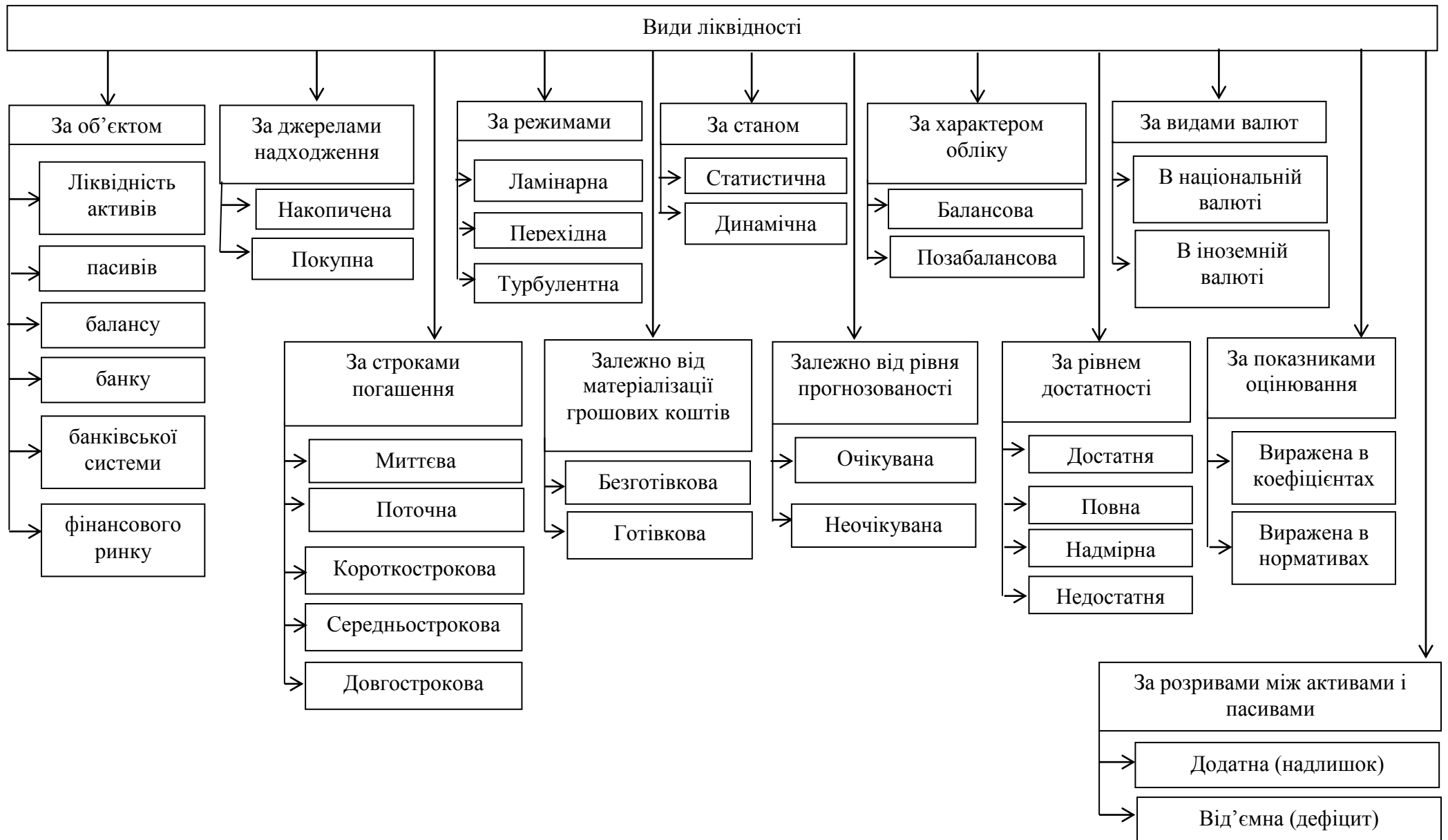

Рисунок 1. Класифікація видів ліквідності

Рівень ліквідності банківської установи залежить від низки факторів, які на нього впливають в макроекономічному та середовищі самої банківської установи. Дослідження чинників впливу на ліквідність банківської установи показало, що науковці їх розподіляють на внутрішні (ендогенні) та зовнішні (екзогенні). До ендогенних факторів відносяться якість активних і пасивних операцій, співвідношення активів і пасивів за термінами, імідж банку, якість клієнтської бази, кваліфікація персоналу, рівень ризикованості діяльності та ефективність стратегії управління ліквідністю. Одним з головних екзогенних факторів, який виділяє більшість вчених є політична та економічна ситуація в країні. Оскільки саме від ситуації в країні залежить функціонування самого банку та його прибуток. Також до зовнішніх чинників відносять довіру населення до банку, політику центрального банку, обмеження регулятора щодо роботи банківських установ, вплив сезонних чинників [2].

Отже, підводячи підсумок, необхідно зазначити, що ліквідність банківської установи є дуже важливим елементом дослідження прибутковості та від неї залежить якість та повнота надання послуг клієнтам.

Список використаних джерел

1. Фінансовий механізм управління ліквідністю банку [Електронний ресурс]: монографія / [І.М. Бурденко, Є.Є. Дмитрієв, Ю.С. Ребрик, Ю.С. Серпенінова]; за заг. ред. Ю. С. Серпенінової. – Суми: Університетська книга, 2011.
2. Бойко А. С. Фактори впливу на забезпечення банківської ліквідності в Україні / А. С. Бойко. // Агросвіт. – 2018. – №11. – С. 44–46.
3. Оконська О. О. Банківська ліквідність; оцінка, регулювання та оптимізація: дис. канд. ек. наук : 08.04.01 Фінанс / Оконська О. О. – Тернопіль, 2005. – 239 с.

4. Іващук О. О. Концептуальні підходи до ліквідності банку як об'єкту фінансового управління / О. О. Іващук. // Галицький економічний вісник. – 2010. – С. 167–168.

УДК 336.71.078.3

Бочкарьова Тетяна Олександрівна,

аспірант,

Сумський державний університет, м. Суми

ОЦІНКА ЕФЕКТИВНОСТІ БАНКІВСЬКОГО НАГЛЯДУ У ЄВРОЗОНІ¹

Банківський нагляд має важливе значення для надійності фінансової системи. Його метою є забезпечення сприятливих умов для розвитку фінансового сектору, запобігання системному ризику, дотримання чинного законодавства фінансовими інституціями і захист інтересів користувачів фінансових послуг.

Зважаючи на стан розвитку банківського сектору, рівень довіри до його послуг і загальну економічну ситуацію в країні, необхідним є удосконалення процесу банківського нагляду. Реформування може базуватися на досвіді європейських країн. У цьому питанні практичну цінність мають Ключові Базельські принципи ефективного банківського нагляду.

Так, оцінка критеріїв ефективності банківського нагляду у єврозоні надає широкий спектр інформації щодо позитивного і негативного досвіду Європейського центрального банку (ЄЦБ). У свою чергу, Національний банк України може орієнтуватися на них при розробці та впровадженні відповідних реформ.

Таким чином, для глибшого розуміння практичної цінності основних Базельських принципів варто розглянути результати оцінки ефективності

---

¹ Матеріал підготовлено в рамках НДР «Моделювання та прогнозування поведінки фінансових ринків як інформаційний базис забезпечення фінансової стійкості та безпеки держави» № державної реєстрації 0117U003936.